

METODOLOŠKO POJASNILO

Aleksandar Stanojević, Vesna Čakarević

PARITETE KUPNE MOČI IN BRUTO DOMAČI PROIZVOD V STANDARDIH KUPNE MOČI

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljane podatkov:

- Paritete kupne moči, evropske države – prva ocena, letno (Elektronska objava)
- Paritete kupne moči in bruto domači proizvod na prebivalca v standardih kupne moči, evropske države, letno (Elektronska objava)

Junij 2026

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	6
7	POJASNILA.....	8
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	10
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	11
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	11

1 NAMEN

Namen objave podatkov o bruto domačem proizvodu (BDP) na prebivalca v standardih kupne moči (SKM) in relativnih ravneh cen je prikaz mednarodno primerljivih podatkov o bruto domačem proizvodu na prebivalca in podatkov o dejanski individualni potrošnji na prebivalca ter mednarodna primerjava ravni cen in cenovne konvergence.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- [Uredba Evropskega parlamenta in Sveta št. 1445/2007](#) z dne 11. 12. 2007 o uvedbi skupnih pravil za zagotavljanje osnovnih informacij o paritetah kupne moči ter za njihov izračun in diseminacijo. (CELEX: 32007R1445)
- [Uredba Komisije](#) z dne 15. 7. 2015 o izvajanju Uredbe (ES) št. 1445/2007 v zvezi s seznamom osnovnih kategorij, ki se uporablja pri paritetah kupne moči (CELEX: 32015R1163)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enote, ki jih opisujejo objavljeni podatki, so:

- BDP v SKM (BDP v SKM za Slovenijo in evropske države pogosto spremljamo v podatkih na prebivalca);
- indeks ravni cen skupin proizvodov in storitev za končno potrošnjo gospodinjstev (hrana in brezalkoholne pijače, alkoholne pijače in tobak, oblačila, zabavna elektronika, prometna sredstva, gostinske in nastanitvene storitve);
- dejanska individualna potrošnja na prebivalca v SKM.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Slovenija je ena izmed 36 evropskih držav, ki izvajajo tako raziskovanje. Raziskovanje je vzorčno, kar pomeni, da je vanj vključen le del ciljne populacije, na podlagi katerega sklepamo o lastnostih celotne populacije. Eurostat skupaj s pogodbenimi izvajalci pripravlja in usklajuje raziskovanja ter od leta 2021 izračunava rezultate za 36 evropskih držav. Do leta 2020 je pri raziskovanju sodelovalo tudi Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske. Vsaka sodelujoča država je dolžna zbrati zadostno število cen določenega proizvoda ali storitve. Na ta način se zagotovi, da se bo izračunala zanesljiva povprečna cena določenega proizvoda ali storitve za posamezno državo, pri čemer se upošteva struktura trga v državi.

Vzorec proizvodov, ki se uporablja za izračun paritet kupne moči (PKM), zajema celoten izbor končnih proizvodov in storitev, ki sestavljajo BDP. Države zbirajo cene proizvodov in storitev za končno potrošnjo gospodinjstev ter cene storitev države ter investicijskih proizvodov in storitev. Končni seznam proizvodov, na podlagi katerega države zbirajo cene, obsega približno 2.200 proizvodov in storitev za končno potrošnjo gospodinjstev (vključno s stanovanjskimi storitvami, farmacevtskimi izdelki ter drugimi medicinskimi pripomočki in storitvami), 31 poklicev v javnem sektorju, 200 vrst strojev in opreme ter 7 gradbenih projektov.

V Sloveniji pridobimo cene proizvodov in storitev za končno potrošnjo gospodinjstev v trgovinah, ki so za posamezne skupine proizvodov najbolj reprezentativne, ter s pomočjo podatkov iz podatkovnih baz trgovcev. Pri pripravi vzorca si pomagamo tudi s podatki o tržnih deležih trgovcev. Na podlagi vsega tega izračunamo povprečno ceno posameznega proizvoda ali storitve, ki je reprezentativna za Slovenijo.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno v okviru raziskovanja Bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca v standardih kupne moči (CENE-PKM).

Podatke za izračun PKM in BDP v SKM zagotavljajo statistični uradi sodelujočih držav. Letno morajo ti zagotoviti:

- cene za več kot tisoč različnih vrst proizvodov in storitev; te je treba izbrati tako, da predstavljajo celotno košarico proizvodov in storitev potrošnje BDP-ja (proizvode in storitve za končno potrošnjo gospodinjstev, investicijske proizvode, storitve države);
- podatek o BDP v nacionalni valuti, in sicer podrobno razčlenjen na izdatkovne komponente BDP;
- nekatere druge podatke: o prebivalstvu, časovne in prostorske indekse cen itd.

Cene proizvodov in storitev zbiramo po naslednjih sklopih:

• Proizvodi in storitve za končno potrošnjo gospodinjstev

Proizvodi in storitve, za katere se zbirajo cene, so razdeljeni po področjih: Dom in vrt, Hrana, pijača in tobak, Osebni izgled, Pohištvo in zdravstvo, Storitve, Transport, restavracije in hoteli.

Države cene zbirajo vsako leto, in sicer vsako leto za približno tretjino vseh proizvodov in storitev. Letno se namreč izvede zbiranje podatkov za dve izmed šestih področij. Cene za preostali tretjini proizvodov in storitev se ocenjujejo, in sicer tako, da se zadnje razpoložljive (nazadnje zbrane) cene posodobijo (ažurirajo) z indeksi cen življenjskih potrebščin. V triletnem ciklu se tako izvede zbiranje cen za vseh šest področij. Sodelujoče države morajo zbrati cene za več kot dva tisoč različnih vrst izbranih proizvodov in storitev iz podrobnega seznama proizvodov in storitev, ki ga predloži Eurostat, in sicer tako, da ti

proizvodi in storitve kar najbolj predstavljajo nakupne navade potrošnikov v posamezni državi (oz. celotno košarico proizvodov in storitev potrošnje BDP-ja). Cene teh proizvodov in storitev pridobijo v trgovinah in pri ponudnikih storitev iz seznama (nabora) ustreznih trgovin oz. ponudnikov.

Sodelujoča država mora za posamezno področje zbrati cene za čim več proizvodov ali storitev, ki so na voljo na trgu, da se zagotovi ustrezna mednarodna primerljivost. Obstajata dva glavna pristopa k zbiranju cen, in sicer tradicionalno zbiranje cen in zbiranje cen s pomočjo transakcijskih podatkov.

Tradicionalno zbiranje cen vključuje pridobivanje podatkov na terenu ter po telefonu, elektronski pošti in spletu. Cene se tako zbirajo v naslednjih kategorijah trgovin: veleblagovnice, supermarketi, hipermarketi, diskontne prodajalne, specializirane prodajalne, male ulične prodajalne, kioski, internetna prodaja, javni in zasebni ponudniki storitev ter javni zavodi.

V Sloveniji so vir podatkov o cenah od leta 2018 naprej tudi podatki iz podatkovnih baz največjih trgovcev na slovenskem trgu; ti pokrivajo 84 odstotkov tržnega deleža pri prodaji hrane in brezalkoholnih pijač ter skoraj 81 odstotkov tržnega deleža pri prodaji alkoholnih pijač in tobaka. Uporabljajo se predvsem za živila, v čedalje večji meri pa tudi na drugih področjih. Gre za podatke, ki jih SURS v elektronski obliki pridobi od trgovcev. Ti podatki vsebujejo informacije o GTIN, opisu izdelka, vrednosti (prometu) prodanih izdelkov ter količini in ceni v znanem časovnem obdobju.

- **Investicijski proizvodi**

Investicijske proizvode ločimo na dve področji: Stroji in oprema in Gradbeništvo.

Zbiranje cen za področje Stroji in oprema se izvaja vsako drugo leto. Tudi tu se cene za vmesna (»nepokrita«) leta ocenjujejo (ažurirajo) z indeksi cen življenjskih potrebščin. Za Gradbeništvo se cene zbirajo vsako leto. Osnovni viri informacij so gradbena podjetja, za stroje in opremo pa različne specializirane prodajalne raznovrstne strojne opreme, avtohiše ter javni in zasebni ponudniki storitev.

- **Najemnine in BDP v nacionalni valuti** (podrobneje razčlenjen na njegove izdatkovne komponente)

Vir podatkov je raziskovanje SURS z naslovom Bruto domači proizvod (NR-BDP/L). Raziskovanje se izvaja letno.

- **Plače**

Zbiranje podatkov se izvaja letno. Namen je zbrati podatke o povprečnih letnih sredstvih, izplačanih javnim uslužbencem, ki opravljajo kolektivne storitve, z izjemo obrambnih storitev.

Vir informacij je AJPES (Informacijski sistem za posredovanje in analizo podatkov o plačah v javnem sektorju –ISPAP).

- **Zdravstvo**

Podatki se prav tako zbirajo letno. Namen je zbrati povprečne cene za različne vrste bolnišničnih storitev oz. posegov.

Vir informacij sta ZZZS in NIJZ (podatki o aktivnostih v splošnih bolnišnicah, javnih in zasebnih).

6 DEFINICIJE

Paritete kupne moči (PKM)

PKM so splošno opredeljene kot prostorski cenovni deflatorji in pretvorniki valut, ki odpravijo razlike v ravni cen med državami. PKM opravljajo dve funkciji: funkcijo prostorskega deflatorja in funkcijo pretvornika različnih valut v neko skupno valuto. Če posamezne države uporabljajo isto valuto, imajo PKM le prvo funkcijo, to je funkcijo cenovnih deflatorjev. V svoji najenostavnejši obliki so PKM preprosta razmerja cen posameznih proizvodov in storitev v nacionalnih valutah med državami. Na ravni bruto domačega proizvoda pa so PKM agregirana razmerja cen celotne palete proizvodov in storitev, ki sestavljajo BDP.

Indeksi ravni cen

Razmerje PKM in deviznega tečaja (pomnoženo s 100) je indeks ravni cen. Indeks ravni cen za raven BDP je kazalnik splošne ravni cen. Na podlagi primerjave razmerij cen med državami in deviznih tečajev do evra se izračunavajo indeksi ravni cen. Ti omogočajo primerjavo ravni cen v državah članicah EU glede na izbrano osnovo primerjave. Najpogosteje se izražajo glede na povprečje ravni cen v EU-27 ($EU-27 = 100$). Če je vrednost tega indeksa za posamezno državo višja od 100, pomeni, da je raven cen v tej državi višja od povprečja ravni cen v EU-27, torej je država dražja. Če je vrednost tega indeksa za posamezno državo nižja od 100, je raven cen v tej državi nižja od povprečja ravni cen v EU-27, torej je država cenejša.

Standard kupne moči (SKM)

Izbira valute za izražanje rezultatov je dogovor (konvencija). V Eurostatovi primerjavi se rezultati izražajo v »valuti«, imenovani SKM. SKM je umetna, fiktivna valuta, ki je na ravni povprečja držav članic EU enaka enemu evru. Trenutno je 1 SKM na ravni EU-27 enak 1 evru. SKM ali »evro EU-27« je »valuta«, ki odraža povprečno raven cen v EU-27.

BDP v SKM in BDP v SKM na prebivalca

BDP v SKM je BDP v nacionalni valuti, pretvorjen z uporabo PKM in izražen kot število enot nacionalne valute za 1 SKM. BDP na prebivalca v SKM je BDP v SKM, deljen s skupnim številom prebivalcev države. Splošnejši izrazi za BDP v SKM so tudi realni BDP, BDP v PKM in BDP po kupni moči.

Bruto domači proizvod po izdatkovni metodi

Bruto domači proizvod po izdatkovni metodi je enak domači potrošnji in saldu menjave blaga in storitev s tujino (izvoz minus uvoz). Domačo potrošnjo sestavljajo izdatki za končno potrošnjo in bruto investicije. PKM se v okviru izdatkovne metode uporabljajo za izračun indeksov ravni cen, indeksov obsega in indeksov obsega BDP na prebivalca na različnih ravneh razčlenitve BDP.

Dejanska individualna potrošnja na prebivalca v SKM

Dejanska individualna potrošnja na prebivalca v SKM zajema le del celotnega BDP, in sicer potrošnjo gospodinjstev, ki je najpomembnejši sestavni del izdatkovne strukture BDP. Uporabljena je kot kazalnik, ki odraža materialno blaginjo prebivalstva. Sestavljena je iz blaga in storitev, ki jih posamezniki dejansko trošijo. Vključuje namreč blago in storitve, ki jih za potrošnjo posameznikov kupijo in plačajo gospodinjstva, država ali nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva.

Dejanska individualna potrošnja zajema poleg končne potrošnje gospodinjstev še izdatke za blago in tiste storitve, ki jih gospodinjstva trošijo individualno, zagotavljajo in financirajo pa jih država (zdravstvene storitve in storitve izobraževanja) in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva.

Izdatki končne potrošnje

Izdatke končne potrošnje sestavljajo izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev, izdatki za končno potrošnjo nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), ter individualni in kolektivni izdatki države za končno potrošnjo.

Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo so ocenjeni po nacionalnem konceptu, kar pomeni, da so izdatkom gospodinjstev po domačem konceptu prišteti nakupi rezidenčnih gospodinjstev v tujini in odšteti nakupi nerezidenčnih gospodinjstev v Sloveniji.

Indeksi obsega

Indeksi obsega kažejo relativni obseg BDP v SKM posamezne države v primerjavi z izbrano bazo primerjave. Indeksi obsega se najpogosteje izražajo glede na EU kot bazo primerjave, trenutno na EU-27 (EU-27 = 100). Indeksi obsega na ravni BDP kažejo ekonomsko velikost posameznih držav.

Indeksi obsega BDP na prebivalca

Indeksi obsega BDP so standardni kazalnik za izkazovanje rezultatov o razmerjih v BDP na prebivalca v SKM med državami. Indeksi obsega na prebivalca kažejo relativni obseg BDP na prebivalca v SKM glede na izbrano povprečje oz. osnovo primerjave. Indeksi obsega se najpogosteje izražajo glede na povprečje EU, trenutno na EU-27 (EU-27 = 100). Indeks obsega BDP na prebivalca se najpogosteje prikazuje kot kazalnik gospodarske razvitosti posameznih držav in materialne blaginje njenega prebivalstva.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

PKM se pripravijo v skladu z Evropskim sistemom nacionalnih in regionalnih računov (ESR 2010). Več informacij o ESR 2010 je dostopnih na <https://ec.europa.eu/eurostat/web/esa-2010>.

V programu paritet kupne moči (PPP) je Eurostat ob objavi rezultatov decembra 2025 uvedel posodobljeno mednarodno klasifikacijo izdelkov in storitev po namenu porabe (COICOP 2018), ki je nadomestila klasifikacijo COICOP 1999. Podatki PPP so po novi klasifikaciji na voljo od referenčnega leta 2022 dalje, pri čemer je bila COICOP 2018 prvič uporabljena za referenčna leta 2022, 2023 in 2024.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Podatki se utežujejo le pri področju Hrana, pijača in tobak, in sicer na podlagi tržnih deležev trgovcev.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

PKM se uporabljajo za izračun indeksov ravni cen, indeksov obsega in indeksov obsega BDP na prebivalca na različnih ravneh razčlenitve BDP po izdatkovni metodi.

Več o indeksnih številih lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Indeksna števila](#).

7.4 NATANČNOST

Raziskovanje ne poteka na podlagi slučajnega vzorca.

7.5 DRUGA POJASNILA

Paritete kupne moči (PKM) ter bruto domači proizvodi v standardih kupne moči (BDP v SKM) so rezultat mednarodnega statističnega raziskovanja, ki ga skupaj izvajajo statistični uradi sodelujočih držav, Eurostat in OECD. Raziskovanje je financirano s strani Evropske unije. V njem sodeluje večina evropskih držav, vodi pa ga Eurostat. Ta skupaj s pogodbenimi izvajalci pripravlja in usklajuje raziskovanje ter izračunava rezultate za evropske države. Trenutno je v Eurostatovo raziskovanje vključenih 36 evropskih držav. Te države so: države članice Evropske unije (27 držav), tri države članice EFTE (Norveška, Švica, Islandija) ter šest držav kandidatk za članstvo v Evropski uniji (Turčija, Črna gora, Srbija, Severna Makedonija, Albanija, Bosna in Hercegovina). To raziskovanje imenujemo tudi European Comparison Programme – ECP.

Osnovni namen raziskovanja je izračunati PKM za agregat BDP, s ciljem, pretvoriti BDP-je posameznih držav, izražene v različnih valutah in vrednotene v različnih nacionalnih ravneh cen, v skupno valuto, imenovano standard kupne moči (SKM), in v enotno raven cen. Tako pretvorjeni BDP-ji odražajo le razlike v obsegu (količini in kakovosti), to je v realnih vrednostih BDP-jev med državami, in so zato med državami primerljivi. BDP v SKM imenujemo zato tudi realni BDP, medtem ko je BDP, pretvorjen s pomočjo deviznega tečaja, nominalni BDP.

PKM in BDP v SKM so rezultat večstranskega (multilateralnega) statističnega raziskovanja, ki poteka v okviru sodelovanja več držav. Ključna značilnost tega raziskovanja je, da izračune izvaja osrednji usklajevalni organ (koordinator), saj nobena država ne more samostojno zagotoviti primerljivih rezultatov brez upoštevanja podatkov drugih sodelujočih držav. Zaradi visoke stopnje medsebojne povezanosti rezultatov sprememba podatkov v eni državi ne vpliva le na njene lastne rezultate, temveč tudi na rezultate drugih držav v raziskovanju.

Rezultati o BDP v SKM so prvenstveno namenjeni za primerjavo med državami v enem letu. Rezultate o BDP na prebivalca v SKM je neustrezno uporabljati za strogo, natančno rangiranje držav ter za ugotavljanje medletnih stopenj rasti BDP. Prav tako jih ni ustrezno uporabljati za ugotavljanje podcenjenosti oz. precenjenosti valut ali ravnotežnega deviznega tečaja.

Rezultate o BDP v SKM se uporablja za širok spekter analitičnih in statističnih analiz, prav tako pa jih kot podlago pri odločanju uporablja Evropska komisija. Indeks obsega BDP v SKM na prebivalca posameznih držav se med drugim uporablja kot referenčno merilo pri ugotavljanju upravičenosti do finančnih sredstev iz strukturnih skladov Evropske unije.

PKM oz. z njimi povezani indeksi ravni cen se uporabljajo za spremljanje približevanja cen (tj. cenovne konvergence) v Evropski uniji.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Cene in inflacija](#) - Kupna moč; objavljeni so indeksi obsega BDP in dejanske individualne potrošnje na prebivalca v standardih kupne moči za države članice EU-27.

Podatke objavljamo časovno in vsebinsko skladno z objavami Eurostata. Podatki o PKM, tudi podatki o ravneh cen, vrednostih potrošnje v nacionalnih valutah, vrednostih potrošnje v SKM in indeksi obsega, so na voljo v diseminacijski bazi Eurostata. Podrobni rezultati v podatkovni bazi Eurostata so razčlenjeni na do 62 analitičnih kategorij in do 50 kategorij v podatkovni bazi OECD, odvisno od kakovosti in zanesljivosti podatkov. Kategorije zajemajo širok nabor področij, vključno z izdatki za hrano in pijačo, stanovanjske storitve, zdravstvo, promet, izobraževanje, komunikacijske storitve, rekreacijo ter naložbe v opremo, gradbeništvo in proizvode intelektualne lastnine. Poleg podatkov o evropskih državah, vključenih v raziskovanje, so v Eurostatovi diseminacijski bazi na voljo (za primerjavo) tudi podatki o PKM za Japonsko in Združene države Amerike, izračunavanje podatkov za omenjeni državi pa je pod okriljem organizacije OECD.

- Elektronska objava (Cene, Kupna moč): Paritete kupne moči, evropske države - prva ocena, letno
- Elektronska objava (Cene, Kupna moč): Paritete kupne moči in bruto domači proizvod na prebivalca v standardih kupne moči, evropske države, letno
- Podatkovni portal Eurostat database (Tables by themes, Economy and finance, Prices, Purchasing power parities)
 - [Comparative price levels](#)
 - [Price convergence between EU Member States](#)
 - [GDP per capita in PPS](#)

Podatki o PKM, BDP v SKM in podatki o prebivalstvu se objavljajo še v domeni National accounts (including GDP), zbirka Annual national accounts.

- Podatkovni portal [Eurostat database](#) (Selected datasets, Economy and finance, National accounts (including GDP), Annual national accounts, Main GDP aggregates, GDP per capita in PPS).

Eurostat objavlja podatke in podrobnejše informacije o PKM tudi na spodnjih spletnih straneh:

- [Purchasing power parities database](#)
- [Purchasing power parities - overview](#)

OECD objavlja podatke in podrobnejše informacije o PKM na spodnji spletni strani:

- [Purchasing power parities](#)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Eurostat objavlja rezultate o PKM in BDP v SKM letno. Obe vrsti rezultatov se izračunavata redno za posamezno referenčno leto in objavljata petkrat:

1. hitra ocena (flash estimate): 3 mesece po izteku referenčnega leta;
2. projekcija (now-cast): 6 mesecev po izteku referenčnega leta;
3. prva ocena: 12 mesecev po izteku referenčnega leta;
4. druga ocena: 24 mesecev po izteku referenčnega leta;
5. končni rezultati: 36 mesecev po izteku referenčnega leta.

Rezultati PKM in BDP v SKM se revidirajo vsakih 5 let, ko se izvedejo obsežnejše (angl. *benchmark*) revizije nacionalnih računov. Na evropski ravni države članice takšne revizije opravijo v istem letu in revidirajo daljšo časovno vrsto podatkov nacionalnih računov. Na ta način je zagotovljena primerljivost podatkov med državami in v času. Takšni reviziji sta bili opravljeni v letih 2019 in 2024, pri čemer je bila obakrat zajeta časovna vrsta podatkov od leta 1995 naprej.

Več o revidiranju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Revidiranje statističnih podatkov](#).

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti objavljenih indeksov in stopenj rasti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.

Metodološka pojasnila o paritetah kupne moči:

- Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities 2023

<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/w/KS-GQ-24-011>